

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Meghívás!

A maros-vásárhelyi jogász-egylet I.-ső (anyagi magánjog) szakosztályának a helyi kaszinó-egylet helyisége tanácskozási termében folyó 1874. évi aug. hó 31-én délután 4 órakor tartandó gyűlésére, melynek tárgyai lesznek: a magyar kereskedelmi törvény tervezetének 5. 6. és 7. §§-ait illetőleg beterjesztett indítványra tett vélemény; és a magyar váltó törvény tervezetének módosítására irányzott indítvány, a tagok mentől számosabban megjelenni tisztelettel meghívtnak.

M.-Vásárhelytt, 1874. aug. 25-én.

Elekes Pál.

a szakosztály elnöke.

Kelemen István,

a szakosztály jegyzője.

M.-Vásárhely, 1874. aug. 28-án.

Kilépni az élők sorából mielőtt meghaltunk volna, nem tartozik azon dolgok közé, melyet az emberek dicsőíteni szoktak.

Nincs meghalva és még sem él pedig az ember, a társadalom, vagy nemzet, akkor, midőn kezd nem tetszeni önmagának.

Minden lelkes honfiúnak méltó óhaját képezheti tehát, hogy önmagát e szomorú állapotba jutástól megmentse, méltó óhajta lehet ez minden olyan nemzetnek, mely nemes hevületében, irtózik azon állapottól, hogy mások vagy ön sajátlatának, sőt épen megvetésének tárgya legyen.

És távol álljon tőlünk azon sulyos vád, mely által mi e részben magunkat egyszersmind elítélhetnők, mert sokkal több a becsérzet, melylyel születésünk megáldott, mint sem egy dicső élet valóságos kellemeiről csak azért lemondanánk, mert azoknak megszerzése, a munkás, az eredményes tevékenységet feltételezi.

De nem tagadhatjuk, hogy panasz és megint panasz özönlik szerte széjel a szép magyar hazában és korunkban apadóban látjuk ama jeles férfiakat, kik értelmes, erős kézzel reá mutatnak azon vidám mezőre, hol egy szebb, egy kellemesebb élet rózsá-piros hajnala szokott felderülni.

A panasz mindig a gyengeség határozott bizonyítéka és sokszor ismételve, vagy épen megszokva, okozta végre azt, hogy kezdünk nem tetszeni önmagunknak.

Vigyázzunk tehát. Szilárd és tiszta honfias érzellemmel határozzuk el, hogy több panasz ajkainkról el nem hangzik.

Mutassuk meg a bánatos honfiak nagyra nőtt tömegének, hogy nem a panasz segít rajtunk, hanem igenis megment, főlemel és fenntart, a férfias nyugalom, a fáradhatatlan tevékenység, valamint a tehetetlenséget tanusító irigységnek elszakása és annak méltó és szünetlen megvetése.

Alig teszünk az életben egy pár lépést, a valódi vigasztalást nyújtó öntudatos jeles honfiak között, azonnal előttünk áll igen nagy vegyületben a sok kedély-beteg, kiknek szenvedélyét, a ki nem elégíthető vágyak ezrei földulták.

Ezek az ugynevezet bánatos honfiak, szünetlenül ingatagok, mert hajlamaikat az álomszerű óhajtasok hullámaira helyezték, még pedig a földi életben, hol a vihar szünetlenül kitörhet. Egész életük bizonytalan, mert hisz, a minek alapja nincs, az erős vagy biztos nem lehet.

Elkinozza őket a jutalom nélküli töprengés, és olyan akarat, melynek semmi sikere sincs csak azért, mert tulzott vágyaiknak parancsolni, és a nemes önbecsérzet józan eszmélet intelmeinek engedelmeskedni nem tudnak.

Az ilyen honfiak, kik az élnetlenség, a panasz, a szünetleni elégedetlenség és mindezek által az önmagát emésztő irigységnek téves tárházát képezik, mindannyian egy hajóban a határozatlanság tétlenség ingadozó hajójában eveznek, unalom, könnyelműség, változtatott főtételekkel megterhelve.

Megbánják ezek a mit kezdetek, de bátor-talanak is az újabb kezdet elején, míg utoljára állandóan megmaradnak abban, miben őket a javulásra megvénült restség találta és mi több, ha életben kevésbé is könnyelműek, ez nem a nemesebb indulatból, hanem tétlenségből származik, szóval nem úgy élnek, a mint akarnak, hanem úgy a mint megszokták.

Nem ismerik az ilyes kedély-beteg, azon gyógyírt, mit a munkásélet és hasznos foglalatosság eredménye nyújt, e helyett azonban önkénytelen gyűlöletet táplálnak magukban azokiránt, kik becsületesen küzdve, fáradva, a javakban gyarapodnak, végre kétségbeesés örvényébe süllyednek, átkozzák a sorsot, a századot, melyben élnek, alap nélkül gyanusítanak minden rendű polgártársat, kormányt és legtisztább keblű honfiakat.

Félre tehát ezekkel. A honfiak, a tisztességes társadalom méltó megvetése irgalmatlanul sújtsa le az ilyeneket, mert épen a kíméletért szaporodnak, minthogy a hol szemérem nincs, ott javulást feltételezni nem lehet.

Igaz, hogy kötelessége az embereknek, társaik vétkeit nem gyűlöletesekké, hanem nevetségeseknek tüntetni fel, azonban ez áll a javítható emberekre nézve, azonban nem áll azokra nézve, kik annyira süllyedtek, hogy már ők is önmagukat gyűlölik és megvetik, az ilyeneket, mint gyomot ki kell küszöbölni a társadalomból, csak azért is, hogy a jó példa és határozottság mindig hatásos, míg büntetlenül hagyva, a rosszak csak a jóknak okozzák méltó elkedvetlenedését.

Deelég legyen, mégis e darabos, azonban természethez hiven alkalmazott ecsetelés, mert hisszük, hogy azok, kikre nézve talál a kép, igyekezni fognak

kedélyükre, sőt egész lényükre nézve új alakot öltetni. Meg fogják kísérteni, hogy milyen az a valódi gyönyör, melyet a jutalmazó munkás élet és unalom nélküli hasznos foglalatosság minden biznnyal és mindig megszerez.

Elismerik, hogy az ajaknál elszállt minden panasz, nemes türelem és tevékenység nélkül, gyávaság, és ellensége az életben oly becses nyugalomnak.

A lelket szoktatni fogja arra, hogy többet bizzék önmagában, és bátrabban tűrje a veszteséget, erősen feltéve magában azt, hogy újabb szorgalom pótolni fogja a hiányt és így mentve lesz az irigységtől, mely soha se mást, hanem csak önmagát emésztí és kinozza.

Soha se kívánja azt, a mit el nem érhet, a mit pedig bizton remélhet, azt nem pusztá szerencse, vagy más vállán szerzi meg, hanem saját érdemei által, mint a hogy ezt a férfiú, vagy nőnek is méltó és nemes büszkesége parancsolja.

Megteszi mind azt a mit minden becsületes derék embertől az életben elvárni szoktak, és a dolgok nagyszerű változatosságában azt a mi bekövetkezhetik, lehetetlennek nem tartja, szóval előre vigyáz, mert ha nem, a balszerencsének erőt ad maga ellen, holott ez utóbbit megtörte mindig az, ki előre és mint bátor ember készen várta a lehető rosszat is.

Igazság, szelidség, türelem, emberies modor, szorgalom, folytonos tevékenység és jó cselekedetek, ezek képezik a balszerencse közt a legbiztosabb mentő-fegyvereket, melyekben aztán bizni és melyekhez állandóan ragaszkodni lehet és kell, azért, hogy ajkunk többé gyáva panaszra ne nyíljon, hogy igazán jó és hív hazafiak legyünk, és inkább tettel, mint szóval szeressük édes hazánkat.

Gy. J.

Egy pár szó Petőfiről.

Régi dolog az már, hogy ismeretlen, vagy — ha úgy tetszik — „jól értesült körökből” szárnyra kel egy hír; előbb csak egy-két ember beszél róla, majd többen, s mind addig kószál, míg egy kapsi ujdondász horgára kerül: hop! ez jó lesz laptölteléknek... s roppant komoly arccal, mint történeti valóságot, beveszi lapjába, innen hasonló komolysággal kinyirbálják a társlapok, s így a hír, főleg, ha pikáus, ott díszleg legtekintélyesebb lapjaink hasábjain.

Hanem aztán az is régi dolog, hogy az ily kószahirekkel fel is sülnek a lapok, sietnek dementirozni, egyik a másikat teszi a közlemény valódiságáért felelőssé; a többi a szerkesztői kosár mögé rejtőzve hallgat, vagy a markába nevet, míg az olvasó-közönség egy része hűledez s a legnagyobb rész jóízűen mulat a humbugon.

Igazán mulatságos dolog ez!... ha nincs komoly következményekkel kapcsolatban.

Nem ily mulatságos tárgyról akarunk mi ez úttal szólni, célunk komolyságától teljesen áthatva, ahoz semmi kedvünk; a fennebbiekben egy pár vonással csak

jelezni kívántuk a hirtartás mesterségét és azon útat, melyen egy hír komoly valószínűséggel bebarangol egy országot s történeti nevezetességre vergődik.

Igy, Szász Béla úr tollából egy emlékbeszédet hallottunk Maros-Vásárhelyen, folyó aug. hó 2-án tartott Petőfi-ünnepélyen felolvastatni.

A csinos és a maga nemében remek emlékbeszéd a Petőfi életét egy oly újabb adattal egészíti ki, mely eddig elhallgatva volt, s 25 év volt szükséges a körülmények megérlelésére, hogy az napfényre jöhessen.

Petőfi élettörténete egy szoros láncolatot képez, mely ma is élő kortársai által történeti valósággá emeltetett: de ama láncolat a szabadságharc viharában megszakadt, Petőfi nyomtalanul eltűnt és senkinek sem sikerült őt utolsó történetéig szemmel kísérhetni.

Szász Béla úr azonban emlékbeszédében egy szemtanut állít elő, ki a segesvári csatában látta a hidnál álló Petőfit, ki a csata zajában elmerülve, nem vette észre egy kozák feléje irányzott lándzsáját, s midőn a szemtanu reákiáltott, hogy „pari-rozzon,” Petőfi csak annyit válaszolhatott: „már, késő” s a lándzsától átdöfve aláhanyatlott.

Ez egy új és eddig nem ismert adat a Petőfi élettörténetében; tehát mégis van egy élő szemtanu, ki Petőfit elesni látta, s innen kimagyarázható a mohó kaptóság, melylyel a hazai lapok e hírt minden megfontolás nélkül szélnek eresztették, sőt maga Sz. B. úr is a „Kelet” 178. és 179. számában az emlékbeszédet egész terjedelmében közölte.

(Folytatása köv.)

A „Székely Hírlap” szerkesztőjének.

A székely üggyhöz.

(Folytatása és vége)

Négyszáz ezeren felüli székelység nem megvetendő tényező volt és a mint hiszszük, kell is, hogy legyen a magyar állam és nemzet életében, főleg a Királyhágón inneni részeken, a hol egybeült a magyarság szorványosan és inkább a városokban tömegesebben fordul elő, annak megtartója, és hogy továbbá a székely-kivándorlás, annak anyagi és szellemi súlyedése nemcsak mumusá, mint a „Kelet” egyik közelebbi számában udvarhelyi boldog simplicitásban élő r. l. még gunyorosan felveti, hanem tény, hivatkozhatunk a történelem poros, avagy frissebb lapjaira, igen a létező tényekre, Háromszék törvényhatósága e tekintetben tett több rendbeli felirataira, Kralovánckzi végrendeletére, a hazánkban közelebből Pesten és egyebütt is megindult egyesületi mozgalmakra és mint esattapós példára az 1872-ik évi követválasztások resultatúrára. Mi is a fennebbiekben csak a koranyagokat kívántuk jelezni, a nélkül, hogy a Székelyföld üdvét és jövőjét a középkori feudale praerogativák föl-

elevenítésében keresnők, melyek de jure a Székelyföldön nem is létezhettek, avagy annak chinai fallali elkülönítésében; hanem oda kívántunk hatni, hogy a távoli multak eseményein és alkotásain kifejtett állapotunk és azokkal szorosan összeforrott jövőnkkel, szükségünkkel komolyan számot vetve, viszonyaink átalakításánál szellemi és anyagi érdekeinkre egyaránt éberséget, ovatosságot és sulyt fektessünk különösen a Székelyföldet illetőleg, a melynek jólléte, biztosítása a magán- és államérdekek rokon és természetes összetalálkozásánál fogva kiváló fontosságot érdemel az önfenntartás és önvédelem elvitáhatatlan jogánál fogva.

Erre vonatkoznak Bocskai fejedelem jószavai, a midőn inti az országot, successorait, sőt hazánk megmaradásáért az Istenre kényszeríti, hogy a székely nemzetiséget a neki megadott szabadságban tartsák meg és arra főgondjuk legyen az ország birodalma örökösőbb voltáért. Ezen államfenntartási axiomát más államban is gyakorlatban lenni látjuk az alkotmányos élet, vagy a közös törvények sérelme nélkül, a hol a cosmopoliticus állam-bontó tanok lábra nem kaptak, sőt saját hazánkban is, mintha az első szülöttség jogát egy tál lencsért eladtuk, avagy kicseréltük volna, másutt, más téreken fenntartva erősebbedni találjuk, a honnan fölhangzik a baljóslatu moraj és hála fejében bőszytlen kiáltják a böles király előtt: „vágjátok ketté a gyermeket!”

Szélesebb értelemben is véve nem mondhatjuk, hogy az oligarchák, a kiváltságok kora lejárt; sőt, ha körültekintünk, észlelni fogjuk, hogy az csak más, divatosabb czég alatt, más, reánk magyarokra nézve károsabb áramlattal fenntartja magát.

Ugyanis a megszüntetett donacionális systema, a szüetett nemesség és azoknak privilegiumai helyébe, a vasúti concessiók, a tőkepénzesek s értelmi miyelődései léptek előtérbe; hiába ámitjuk magunkat, a világ szellem folyását §§-al föl nem tartóztathatjuk, azé és azoké lesz Atilla, Árpád öröke, a kik az elhaladás, a kor szavára figyelve, anyagi és szellemi érdekeiket egyaránt szem előtt tartva, azzal haladnak és cselekesznek, egymás közt nem meghasonlva, hanem egyetértve.

Nemes és magas czélt tűzött ki maga elébe érdemes székely hazánkba: Jakab Elek akkor, a midőn egy „Székely történelmi pályamű” megírására pénzalapot gyűjtött és azt kitartó, lelkes buzgósága és fáradozása által szép eredménnyel létesítette, mert a történelem nemcsak buzdító példával szolgál az utódoknak, hanem az egyúttal tükre levén a multnak, az események létökainak tanuságul és útmutatóul szolgál, ugy a sorsunkat vezető államférfiaink esélyes intézkedéseinel, valamint az egyesek hazafui eljárásuknál, mert mulasztásainknak, balintézkedéseinknek nagyobb része saját belviszonyaink, szükségünk és érdekeink nem-ismeretéből, azokkali nem-gondoláshól s az ezeket felhasználó önzésből származnak.

Behozhatjuk az „a priori” legszabadabb elvű tör-

tekintélyöket, másfelől maguknak óhajtották és akarták volna azon dicső fényt, mely most rájuk némi árnyat vetett, minden lehető körülményt mozgásba hoztak Denis megbuktatására, és a párisi törvényszéknél gyanúsítások s igaztalan ráfogások által kivítették, hogy e nagy horderejű kibocsátvány adassék ki: „jövőben Franciaország területén átömlesztési műtétet végezni senki ne merészeljen, ha csak ahoz a párisi orvosi kar külön beleegyezését nem adja.” (Philosoph. transaction 1669.)

Ezen kibocsátvány pedig, míg egyfelől teljes tehetlenné tette Denist, mert a párisi orvosi kar élén a vérátömlesztés leghevesebb és legnagyobb ellenségei állván, eszök ágában sem volt, hogy beleegyezésöket adják; másfelől megakadályozták fejlődésében a legszebb reményekre jogosító, s kimagasló eredményeket ígérő tant.

Ez ármányon alapuló edictum még Angliára sem tévesztette el hatását. Idejártul még azon kor előítéletesége, oktan tévtana és esetlen nézete, mikkel kapcsolatba hozták a vérátömlesztést.

Ilyen volt még az emberi ifjítás örült eszméje, a spiritualisták és papok nevetséges tünődése, hogy az állatvérnek befecskendése az embernek méltóságát lealacsonyítja és megbocsáthatlan bűnös merényletet követ el az isten ellen, ki Mózes könyvében megtiltja a vérnek belső használatát.

Voltak, kik azon furcsa, de még sem közönyös kérdést szellőztették: vajon nem lehetne-e veszekedő házaseleket a vérmegújítása által kigyógyítani a veszekedhetnémség utálatos bajából? — Azt hisszük, hogy a 19-ik század férjei és feleségei közt is akad olyan, ki magáévá teszi e kérdést s rendkívül nagy öröme szolgálna az

vényeket, be az általános szavazatjogot, a nők emancipációját s más nagy hangzású reformokat; de, ha országos közintézkedéseinkben saját anyagi és szellemi érdekeinket figyelmen kívül hagyjuk, fölállozzuk a vagyont, a birtokot könnyedén elfecsereltetni azokat, valamint a közforgalmat, annak előnyeit és hasznait idegenek kezébe jutni engedjük: a székely-kivándorlás megakadályozva nem lesz, az nagyobb-nagyobb mérveket fog ölteni a magyar szent korona kipótolthatatlan kárára és veszedelmére.

Cseri M.

Jogi szemle.

Észrevételek

e lap 68-ik számában „az osztr. bprts 302. §-nek alkalmazása” cím alatt közreadott cikkekre.

Czikkiró azt állítja, hogy némely törvényszéknél a bprts. 302. §-nek azon világos rendelete ellenére, hogy a felebbezés a határozat kézbesítése napjától 24 óra alatt jelentendő be s annak kifejtése a legközelebbi 8 nap alatt benyújtandó; a gyakorlatban az ítélet kihirdetése után vádlottat azonnal felhívja nyilatkozatra s ez a bírói pressió alatt, kénytelen nézetét nyilvánítani s meg nem elégedés esetében a felebbezést bejelenteni, azonban — így okoskodik tovább czikkiró — emlékezve arra, hogy a bprts. 302. §-a, a határozat kézbesítésétől kezdve kívánja a 8 napi időt, okait ő akkor adja be, nem figyelve arra, hogy addig ez az idő gyakran kétszer is lejár; ekkor pedig okai valószínűleg vissza fognak utasíttatni, mert a 8 nap a bejelentéstől eltelt. Ezen feltevésből czikkiró azon következtetést vonja, hogy így vádlott védelmét a felsőbb bíróságnál nem fejtheti ki, vagy: ha a határidőt meg akarja tartani, kénytelen emlékeztetéből, vagy jegyzékeiből a felhívást összetakolni, mert arra nem lehet reménye, hogy az ítélet nekie a 8 napon belől kézbesíttessék. E téves irányu gyakorlat ellen tehát kikel s felhívja a bíróságokat, hogy térjenek vissza a bprts. 302. §-nek rendelkezéséhez.

Igénytelen nézetünk szerint czikkiró úr kétszeres tévedésben van, egyfelől a törvényt, másfelől a bíróságok eljárását illetőleg.

Ugyanis a bprts. 302. §-e jelenleg nincsen a szerint érvényben, a mint azt czikkiró idézte.

E cikk lényeges módosítást szenvedett az 1858-ik évi május hó 3-án kelt legfelsőbb nyílt parancs 14. §-a által, melyet czikkiró a birodalmi törvénylap azon évi 68-ik számában megláthat.

E nyílt parancsban ki van mondva, hogy a felebbezési határidő az államügyészre nézve a határozatnak vele betekintés végett lett közlésével, de a többi érdekeltre nézve a kihirdetés napjával kezdődik, azon esetben azonban, ha valamelyik az ítélet kiadványozásá-

érdekelt feleknek, ha egy csendes „igent” sughatnánk füleikbe.

És még számtalan ehhez hasonló kérdésekre vártak feleletet.

Igy a kedvezőtlen és sujtó körülmények más térre kényszeríték a gondolkozó és buvárkodó agyakat s lassan teljes feledésbe ment a vérátömlesztés minden emléke, sikere és dicsőségével.

Ugyde a mag el volt hintve s csak kedvező és termékeny időre várt, hogy annál erősb, izmosabb és gyümölcsözőbb fává fejlődjék, melynek terebélye alatt enyhülést és életet nyerjenek a szenvedő embertársak.

E termékeny idő a jelen gazdag 19-dik század volt, s első gyümölcsöit ismét Anglia szedte, a midőn t. i. a vérátömlesztést elvérző szülönőknél sikerrel alkalmazta.

Szintén ezen időszak az, melyben az élettan hatalmas lendületet és virágzást nyervén, bőven is hozta a vérátömlesztésre vonatkozó nagy szabású eredményeket. Ilyenek voltak a vér és alkatrészeinek, ezek egymáshoz viszonyainak ismerete; valamint az élelnek elevenítő s így főfontosságú szerepe a vérben. — Nem hiányoztak e téren az elméleti okoskodások sem, melyek aztán azt eredményezték, hogy eltérőleg, — mint láttuk — az előbbiektől, már nem egész vért és közvetlenül valamely állatból az emberbe, hanem a rostonyjától megfosztott vért közvetve 38° C. hőmérsék mellett fecskendözték az illető egyénbe s így létrejött a defibrinatio elmélete, melynek megalkotója Panum, kiel tanár volt.

(Folytatása köv.)

TÁRCZA.

A vérátömlesztés.

H. J.-tól.

(Folytatás.)

Az emberen végrehajtott első vérátömlesztési műtét sikerének dicsősége mégis a francziáké.

Jean Baptiste Denis párisi egyetemi tanár volt első, ki egy két hó óta makacs lázban szenvedő ifjun bárányvérrel hajtotta végre e műtétet. Az eset ez. Az ifjun orvosai, hogy megfoszszák lázvegyes véréből, huszszoros érvágást alkalmaztak, mire természetesen a vérszegénység tünetei állottak be. Szellemi tehetsége eltompult, emlékezete csak nem teljesen fölmondta a szolgálatot és álmokóros lett. Egyik megragadó példája az oktan vérbocsátásnak. Denis tehát pótolni akarta a vérvesztéseget az által, hogy a beteg egyik kar visszerébe egy ezüstös segélyével közvetlenül ömlesztette át a bárány nyakütréből a 9 obony úteres vért. A beteg 5 nap mulva elhagyta ágyát, visszanyerte szellemi képességeit és folyton erősödött.

Ez és még több sikeres eset Denist a dicsőség lehető legmagasb fokára emelte, s birneve: mint a vérszegények korszakot alkotó Messiása hangzott vissza a Themsétől a Szajnáig, betöltvén később az egész tudományos világot.

Az irigység és ármány azonban nem sokáig engedett nyugtot arra, hogy ez epochális dicsőség és hírének fényében ragyogjon, sem pedig kedvező műtétének (operatio) éljen, mert néhány orvos, kik féltetni kezdték

erte, akkor a kifejtésre engedett 8 napi határidő a kézbesítéstől számít. A törvényszékek tudunkra ezen nyílt tanács rendeleite szerint járnak el s avval ellenkező gyakorlatot nem állapítottak meg.

Eszerint vádlottak kötelesek 24 óra alatt nyilatkozni, hogy kívánnak-e felelkezni, azonban, ha az ítélet fellebbezését kérték, felelkezésük indokait csak is a kézbesítéstől számított 8 nap alatt tartoznak beadni s nem hisszük, hogy valamelyik törv.-szék ily esetben az indokokat visszaútasíthatná. Ez által, azt hisszük, eléggé kimutattuk czikkirő tévedését.

Maros mellől 1874. aug. hóban.

Bethlenianum fehérvár-n.-enyedi collegium neántsávirág.
(Folytatás.)

V.

Ezen törvények megszegésnek akkor, a midőn 1790-ből fogva Enyeden fennállott jogi tanosztály innen elvittetett, s a midőn a reformátusok püspöki lakhelye innen elköltöztetett. Nem hiszek törvényt, nem egyeden egy rendeleti alapítványt, mely a reformált egyházi kerületi gyűlésnek jogot hagyott volna tenn a rendelkezés tárgyával az utódoknak tetszés szerint elbánni, s miután ezen jog nem hagyatott fenn egyikünk részére is, nem gondolok oly bátor kezét, a mely aláírni merje az ukázt a nagy enyedi collegiumnak semmivétételére, s ha tán feltéve, de meg nem engedve, lenne is: elég erős fog lenni a reformált státus összege, reá kiáltani az illetőre, a Bethlenianum nagy-enyedi collegium neántsá örökös Nagy-Enyeden lenni kellett virága és éltető napfénye Erdélyben a magyar nemzetnek és reformált vallást hírnököknek.

Fennebbi elveim tisztasága és a törvény tisztelete érdekében föl kell hoznom Szathmári Károly volt történelem tanárának „A gyulafehérvár-nagy-enyedi Bethleniánoda története” című könyve 320. lapja e szavait: „Tanácsolták mások, hogy azon vagyonalap, melyből a főiskola eddig fennállott, osztássék szét, vagy fordítottassék másnára.”

Mintha közmiveltségi, vagy nemzeti szent kincseket szabadna könnyedén oroszán torkába dobni; mintha a miveltség védbástyáit, a miért egyszer, vagy többször a romba dőltek, nem lenne emberiségi és nemzeti bűn újból föl nem állítani, mintha ily elvnek elfogadása nem lenne egy a vérarúlással, mely, ha alkalmaztatnék, nemzetünk miveltsége, úgy lehet, egy kis szigetre szorulna, hol önmagától sem férne meg többé.

És hol lett volna végül azon szentségtörő kéz, mely a dicső emlékü fejedelmi ősök végintézményeit szétbontva, a kishitűségében légnék ereszsze, hogy meg ne találja azt többé az ő helye.

Ennek nem lehet, nem szabad megtörténni! Nem; még az áthelyezésnek sem. Nincs Erdélynek egyetlen egy vidéke, mely e főiskola lételét közmiveltségi, hazai és nemzeti czélból inkább igényelné.

Remélem, az egész nemzet, sőt még az idegen társ-nemzetek is e szavaknak hangot adnak és senkit sem lehet elámitni azzal, hogy csak a hittani osztály fog elvitetni; elvitetett, beszűntetett ez előtt pár évekkel a jogi osztály, régebben elvitetett a püspökség székhelye; a harmadik, negyedik sat. elvitelekbe, remélem, a nemzet- és vallásfelekezetiünk tunya hallgatásával nem fogja beegyezését adni; az is elég téves felfogás volt, hogy legalább Alsó-Fehérvármegye szülötjei és lakosai határozott okok előadásával ellene nem szegültek az indítványtételnek is, s részszertüti hallgatásukkal fölbátoríták a sokrészben újításuknak eredményeit meg nem fontolt indítványozókat.

Részemről a mint ismerem a közvéleményt és azon nagy országrészt, a melyet szerencsém van több ízben bejárni, aligha egyesek ellenvéleményével is találkozom fennebbi törvényes elősorolásomban, a miért a midőn határozottan ellene nyilatkozom a theologiai osztályoknak a nagy-enyedi Bethlenianum collegiumtól még elszakasztási szándékuk is, teljes azon hitem és törvényes meggyőződése, miszerint az erdélyi reformált vallásu egyházi képviselők és összes egyházak, valamint minden tanodák az egyházkerületi gyűlés indítványával szemben visszaírnak s illetőleg a jövő egyházkerületi gyűlésben, érett megfontolás után megbízott képviselőknek útastásul adandják a következőket:

1. A theologiai-hittani osztály a nagy-enyedi Bethlenianum collegiumtól soha el nem szakasztható; hanem 2. a nagy-enyedi collegiumnál beszűntetett jogi tanácsok minden változékaiban és kellékeiben még a jelen 1874-ik év szeptember 1-ső napján helyreállítandó.

3. Enyedre visszateendő a reformált püspöki lak és személyes lakás, mint az itteni főtanoda fizetését vonó egyházi főméltsóság.

4. Számba veendő a legdicsőbb fejedelem és alapító Bethlen Gábor 1621—22-beli adománylevelein kezdve ugy ezen dicső alapító, valamint minden más nagyobb és kisebb alapítványok, alapítványi levelek, azoknak mennyisége, milyensége, hova és mely alaponi elhelyezésük?

5. Tisztába hozandók és kimutatandók a szinte 260 évet meghaladó hosszas időszakon keresztül, talán a sárospataki főtanodánkat kivéve, minden tanulóintézetek közt legtöbb kegy és a tanulónövendékeket segítő alapítványoknak száma, mennyisége és jelenleg kinek és mely alaponi kiszolgáltatása.

6. Miután a nagy-enyedi collegium nem azért van, hogy hirszerint 15,000 frt jövedelemből 22,000 frtot tán kölcsön hivatalnokok és gazdaságra, annyival is inkább, mert ma, be kell vallani, minden gazdasági ágai és tanítói, aligha legjobban egész Erdélyben nincsenek beállítva; még ezen év folytán a teljes felszerelésekkel együtt haszonbérbe adandók minden az intézet rendelkezése alatti fekvők és más jövedelmi forrásokkal együtt.

7. Limitálándók az intézet épületei és tanári szálások, valamint a fizetések, egy a tanárok, valamint a kipróbált gyakorlottság- és szakértelemmel bíró osztálytanítóknál. A nevelőképzett szakférfi türelmes, tudományát átadni képes, nem török basa a s növendéket elriasztó legyen; jeles tanárok és nem kortesek élelmezése az intézet célja.

8. Számba veendő és kikutatandó mi a közelebbi és valódi oka a nagy-enyedi tanintézet növendékei száma, a közelebbi éveken kezdve, évről-évre szomorú apadásának, s ha a tanítók és tanárok urhatnámságában, kényelemkeresésében és a tanítói szent hivatás mellőzésében, s különösen pedig a gyermekekhez nem alkalmazható túlszigor és meg nem érthető, lelket és testet ölő, betűhöz ragadt tanításban van a hiány, minden ilyent okozó azonnal elmozdítandó; első a háza és azután jönnek az egyesek érdekei, a nagy kényelmet élvező sat.

9. Kikutatandók, tisztázandók és nyilvánosságra hozandók, minden a szegényebb sorsu növendékeket bármily csekély részben segítő alapítványok; sőt a haszonbérbeadásal feles pénzösszegek kiméltetvén meg, még egyszer annyira szaporítandók a szegényebb sorsu és jó tanulók időkoronkénti jutalmazása; a tanító és tanár kövesse a fennebb rövidbe idéztem alapító fejedelem vezérelveit s az enyedi collegium pár évek alatt dicsőségére lesz Erdélynek, a mint vala szinte a legközelebbi három évig.

10. A főcurátorok bár egyike, a két algonduok pedig kivétel nélkül Enyeden, vagy ennek közvetlen közelében lakjanak, kövessék az alapítók a kor és a nemzeti érdek kívánalmait; s ekkor a tanár és tanító, valamint a növendékek teljesítik jó indulat, egymáshoz való nemes hajlam és jól felfogott nemzeti érdekből kötelmeiket; s ha lesz olyan, a ki ekkor is a törvény, az illem és az erkölcs szabályaitól eltérő útról eltérjen, kiméltetlenül érje a sors üldöző keze; de ekkor is csak családi bizalmas körben, úgy, hogy intézetünknek, tekintélyének s nemzetiségünknek még színleg is ártalmára és kisebbségére ne szolgáljon. Ezzel tartoztam hazámnak, vallásfelekezetemnek és különösen jól felfogott nemzeti érdekünknek; a törvény és célirányosság megvédnek minden állításaimban — ennél többet nem kívánok.

(Folytatása következik.)

Budapest, 1874. aug. 24.

Az újságíróknak — legyen bár az csak egyszerű levelező — most kronikásnak, majd tanárnak, ismét bölcselkedőnek, megint szónoknak, aztán kritikusnak s ki tudja mi mindennek kell még lennie, ha czélját elérni akarja.

A czél pedig nem lehet más, mint hogy részint az ismeretek terjesztésére, részint a közérzetet ébrentartására, részint a közjó előmozdítására még oly parányi tehetségével is közreműködjek. Azért hát ne legyen feltűnő a tisztelt olvasó előtt, ha egyszer egy, máskor más szerepben fogok megjelenni, mert egyben mindig állandó leszek t. i. a jóra való törekedésben.

Mindig örömmel veszem a tollat kezembe, ha nemzeti ünnepélyes jelenetekről írhatok, mert egyfelől jól ismerem népünk lobbanékony természetét, melyre az ilyen hatással szoktak lenni, másfelől benső gyönyört is okoz, ha fellegeink közül koronkint kisugárzik jótékony melegek árasztó napunk.

Augusztus 18-án országszerte őszinte örömmel ünnepeltetett meg uralkodónknak 44. születési évfordulója;

királyunknak, a ki ténylegesen 26. és alkotmányosan megkoronázva már 8-ik éve országot fölöttünk atyai jó indulattal és bölcsességgel. Ugyancsak e napon igattatott be a szerb patriarchaságba Ivackovits Prokop, ki az előtt erdélyi román érsek vala; ez által az öt éves szerb egyházi interregnum befejeztetett s egy államivá mérgesült belviszály békés és legalább látszólagosan kielégítő kiegyenlítést nyert, s egyelőre csak szerencsét kívánhatunk a kormánynak az ismétlem látszólag jól sikerült magatartásért és eljárásért.

20-án nemzeti nagy innepünk, Szent István napja vala s fővárosunkat ez alkalommal 6—8 ezer vidéki ember keresé föl, s ezek nagy lelki örömmel látták annak folytonos gyarapodását, népülését, magyarosodását s magas hazafi érzettel távozhattak haza, hogy hirdessék övéiknek: „Él magyar, él Buda még!...”

Ugyan e napon a magyar történelmi társulat Zolyom-megyében Beszterczén tartotta ez évi vidéki gyűlésének megnyitását a legnagyobb ünnepélyességek és lelkesült fogadtatás között, s ott hol nem régen német és tót szónál egyéb alig vala hallható, most az édes magyar nyelv zeng büvösen s mindenki büszkén vallja magát magyar hazafinak!

Pár nap múlva, 24-én Győr városában fognak összeülni a magyar orvosok és természet vizsgálók évi vándor gyűlésükre.

Le nem írható, hogy ezen hazafias irányú és számos jeles férfiakat magukban foglaló egyletek ilyen vidéki gyűlései mily jótékony és nagy hatásnak, nemcsak tisztán tudományos szempontból, mely a főczélt képezi, hanem különösen nemzetiségi, hazafisági tekintetből, a melyek nálunk fölötté jelentékeny és számba veendő körülmények.

21-én Rudolf trónörökös betöltvén 16-ik évét, nagy kora lett, az uralkodó ház családi rendje szerint; nem mondhatjuk, hogy magyar törvényeink szerint is; mert dacára annak, hogy állami életünk oly messze fel nyúlik a középkorba, mégis e tekintetben — bár nem egy keserű emlékü történeti esemény szolgálhatott volna indokul — törvényhozásunk intézkedni mind maig elmulasztotta, s így ez is számtalan másokkal egyetemben az egykor megoldandó feladatok közé fog tartozni. Azonban így is üdvözljük a jeles hírű ifjút s óhajtjuk, hogy atyja erélyét s az utolsó években kifejtett alkotmányos érzelmet és felséges anyja magyarságát — valamint a népek kölcsönös szeretét fokozott mértékben örökölje majdan, sok évtizedek elmultával!

D.

SZÍNHÁZ.

Aug. 26-án adatott: Szerdahelyi Kálmánné Prielle Cornelia és Szerdahelyi Antónia kisasszony fölléptével, a Nagy Mihály társulata által: „Alfonz úr.” Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Dumas Sándor. A közönség nem volt oly nagy számmal képviselve, mint azt előre hittük; de ennek oka abban rejlik, hogy biztos tudomást nem szerezhettek az előadásról. Csak 300 darab színlap lett a városban széthordva s ezek is idegen emberek által, kik a városi közönséget — s különösen azt, a mely színházba szokott járni — nem is ismerik, már pedig az csakugyan nagyon is belátható dolog, hogy azon városban, a mely 12,678 lakóval bir, 300 színlapot kihordani nem elég.

A mi magát az előadást illeti: Prielle Cornelia, ki Raymonde szerepét játszá, azon magaslaton ragyogott, mely tulajdona; az élethű, megnyerő előadás és könynyűség, melylyel a közkedvességű művész nő valóban nehéz szerepét megoldá, teljesen kiérdemelte a közönség tapsait.

Adrienne (Szerdahelyi Antónia) kedves jelenség s jeleni föllépésében sikerrel koronázandó pályája biztos alapkövét látjuk letéve.

Guichardne (Nagyné) mind alakjával, mind előadásával igen jól és élethűn képvisel é a szerelemföltő, dühös és tapintatos?! özvegyet s meglepő sikerrel működött.

Montaignayn (Breznai) és Octave (Jáni) kevesebb sikerrel és vontatottan működtek közre, s különösen a hol együttes jeleneteik voltak — többek közreműködése nélkül — az előadást nagyon egyhangúvá tették, bár előbbinek eddigi színi működése nagyobb reményekre jogosított fel főleg ma, midőn szerepe annyira háládatos volt.

Aug. 27. Priella Cornelia második és utolsó előtti fölléptéül a „Női Harcz” vagy „Párbaj Szerelmenben.” Városunk közönségét a „M. Polgár” — bizonyára illetékes sugalmazás folytán — úgy iparkodott föltűntetni olvasói előtt, mintha minden műtertem s a nemesebb művasói előtt, mintha minden vágy kihalt volna szívéből. A kik élvezetek után minden vágy kihalt volna szívéből. A kik azonban ismerik közönségünk elkényeztetett izlését, — mely nem hajlandó művészet czim alatt mindent bevenni — s ismerik a kolozsvári nemz. szintársulatnak az 1873. nyári

idény alatti állapotát: hasonló támadásokkal szemben közönségünket elítélni hajlandók soha sem voltak; azoknak pedig — kik előtt a ráuk szórt rágalmak némi hiteltre találtak — minden oly alkalommal, midőn valódi műelvekre nyílt módunk, alkalmuk volt meggyőződni a felől, hogy városunk, mint a színművészet egyik legrégibb dajkája hazánkban, multjához mindig híj maradt.

Ilyen alkalom kínálkozott ma is, mint már előbb tegnap is, és az esős idő dacára akkora közönséget fogadott magába az „Apolló”-színház, a mekkora csak belefért.

A Csepreghi által fordított 3 felvonásos vígjáték közönségünk előtt nem új; hanem az a művészet, melylyel kedves vendégünk Antreval grófné szerepét játssza: az mindig új leendő, ha százszor látjuk és halljuk is. Ki kívánja tőlünk, hogy játékát részletezzük, felboncoljuk és darabonként tálaljuk az olvasó elé? A ki élvezni akarja: nézze meg. Az élte forduló pontján, de szépségének még teljes virágjában álló delfin, kit becsértetett kis hugának vetélytársává tesz szenvedélyes szíve, s ki annak ifjúságával szemben az eszély- és feláldozó küzdelemben keres fegyvert; a kedves eselszövő nagyvilági hölgy, ki eszes, erős ellenfelét (Montrichard báró) oly finoman ki-játssza, s győzelmében őt tüzsurásokkal, finom, metsző, gunyos sajnálkozásaiával kinozza vérgig; s végül győzelme díjáról a szerelem nélkül, hálából, boldogsága feláldozásával lábaihoz boruló Flarigneul kezéről, a szeretett, de érte mellőzött unokahug javára lemondani... mindez oly egészet képezett, annyira ugyan egy jellem különféle nyilvánulásait tárta fel előttünk, hogy egyes részletek nem művészetben, hanem csak a szerephez és helyzethez képes színezésben különböztek egymástól.

Azért tőlünk bírálatot ne is várjon senki. Oly ritka élvezetben részesültünk; a mellékszereplők is annyira vázalkozásunkon felül megállták helyüket, hogy bizony szemükre semmit sem vetünk, hanem dicsérettel felemlítjük. Nagy Póli (Villegonhien Leona, az aushug) Osváth (Grignon Gusztáv) Hegyi (Flavigneul H.) és Breznai (Montfichard) neveit a kikkel szinte az egész színlapot kimerítettük, s kik közül különösen Osváth és Breznai valamint Nagy Póli tökéletesen elfogadható alakokat állítottak elénk; több kifogás férne a Hegyi játékához, kinek inas-ruhája alól nem ritt ki a gentilhomme.

X.

K ü l f ö l d.

Erzsébet királyné ő fensége 23-kán kíséretével együtt megnézte a Dowert, a Westminsteri apátságot és a Hydeparkot, 26-án pedig meglátogatta a szegények kórházát, hol 2 óráig időzött. A Wales hercege visszatért Londonba s 24-én meglátogatta Erzsébet királynét, a rumániai fejedelmet s nejét és az asturiai hget.

Rudolf koronaherceg ő es. kir. fensége 22-kén Münchenből Salzburgba érkezett, a pályaudvarban reggelizett s tüstént Ischlbe utazott.

Grätzban b. Tunnér udvari tanácsos elnöklete alatt 23-án tartatott meg a Stájerországi bányászati egyelet vándorgyűlése, mely másnap folytatott. A gyűlés elhatározá, hogy több bányászati kérdésbeni kérvény a birodalmi-tanács és a kormány elé fog terjesztetni.

A bajor király 25-én Versaillesben Hohenlohe hercege jelenlétében Decazes herceget fogadá; köszönetét fejezte ki a szíves fogadtatásért és kérte Decazest, hogy Mac-Mahon elnöknek a részéről rokonszenv kifejezését adja tudtára. A király esütörtökön utazott el.

Párisból a „Rappel” 25-ről írja, hogy a belügy-miniszter rendeletet adott ki a megyefőnököknek, hogy a Carlisták részére való fegyvereladásokat gátolják meg.

Spanyolhonból 25-ről írják, hogy a sorshúzás és ujonczozás minden rendzavarás nélkül folyik; viszont Carlista hírek szerint Madrid megtagadta az elrendelt ujonczozás végrehajtását s miniszterválság tört ki. Zabala fölmentetett az északi hadsereg parancsnoksága alól. Zavargásoktól lehet tartani.

Puyorda folyvást erőlyesen ellentáll a Carlisatámadásoknak s a sikeres védelemben nők is részt vettek.

A „Diario Espagniol” megczáfolván a Spanyol-és Németország közötti szövetség hívét, azt mondja, hogy Spanyolországnak nincs szüksége külső fegyverekre a végre, hogy a Carlistákat legyőzhesse.

A „Provincial Corr.” 27-ről megeczáfolja a mainezi püspök kibocsátványában a Sedán-ünnepélyre vonatkozólag a katolikusok magatartása iránt felhozott kifogásokat és kiemeli, hogy ezen ünnepély semmiféle összefüggésben nincs a jelenlegi egyházi bonyodalmakkal és párt-harczeccal.

Ugyanezen lap azon reményt fejezi ki, hogy az orosz beleegyezés a spanyol kormány elismerését illetőleg nem sokáig fog késni, egyébaránt megjegyzi, hogy a három szomszédhatalom egyetértése sokkal szilárdabb, sem-hogy ily csekély véleménykülönbség azt megrendíthetné.

A brüsseli conferentia a hét vége előtt nem fejezhette be üléseit.

Mac-Mahon körútjában sokszor kemény megtámadásokat kénytelen elnézni, s csak néhol akad egy-egy olyan szónokra, a ki kedvére beszél; 25-kén Nantesbe érkezett.

H i r v a t.

A király katonai körútjának sorozata aug. és sept. hónapokra következőleg van megállapítva. Ő felsége f. hó 25-én a Lajta melletti Bruckba megy és itt más napig időz. 26-án délután vasuton Szönybe és innen kocsin Tatába megy. 26-ától szept. 5-éig a király Tatában marad, mely napon a jött uton visszatér Bécsbe, honnan egy napi nyugalom után a megállapított rand szerint szept. 7-én Prágába utazik. Sept. 9-től 12-ig ő felsége Brandeis kastélyában tölti idejét és innét délután 2 órakor tér meg Bécsbe. 14-től 16-áig ismét a Lajta melléki Bruckban lesz, mely napokon a közös és a honvédesapatok hadmozdulatain lesz jelen. Szept. 16-án ő felsége lerándul Budapestre és itt időzik 20-áig. Előtte való napon 19 én kirándul Alesutra a Bieske melletti összpontosított honvédesapatok hadgyakorlatainak szemlélésére. Ő felsége szeptember 21-én Aradra utazik, ott marad 23-áig, mire ő felsége Gödöllőre megy és ott megpihen. A szemlélési körut záradékát a budapesti helyőrségnek Főth környékén teendő gyakorlatainak megtekintése fogja képezni sept 25. és 26-dik napjain. Ez a megállapított sorrend, mely azonban, mint a „P. Ll.” megjegyzi, némi változásokat szenvedhet.

— **Meghívás!** A székely vértanúk szoborügyi nagy bizottságának tagjai idei aug. 27-ére határozatképes számmal nem jelenvén meg, újból fölkértek, hogy 1874. szept. 1-én kedden d. u. 6 órakor az „Egyenlőségi-kör” helyiségében megjelenni szíveskedjenek. Tárgyai: pénztári kimutatás, szobor felállítás helyének végelhatározása, a leleplezési ünnepély sorrendjének megállapítása. Maros-Vásárhelytt, 1874. aug. 28. Lázár Ádám, elnök.

— **A helyi ev. ref. főtanodában** az 1874/5-ik tanév folyó év szeptember 5-én d. e. 10 órakor nyitattik meg a szokott ünnepélylyel, mely alkalommal fognak be-köszönteni a mult egyházkerületi közgyűlésen választott rendes tanárok: Konez József és Páll Károly urak.

— **A Görgény-sóaknai** (köznyelven: Zsabenyczai) sósfürdő épületeivel és 46 hold földterülettel, idei okt. 7-én 15,000 forint becsértékben árverezendő lévén: óhajtanók tudni, vajjon Ghyecy pénzügyér személyesen ismeri-e ezen tárgyat, vagy csak elődje körülbelöl-féle következtetéseire támaszkodva, intézkedett? Hisz ezen fürdő az emberiség érdekében állott fenn eddig is, ámbár sem a zálogtartók, sem a bérlok sokat annak czélszerű berendezésére nem tettek, mint az valóban megérdemelte volna. Épen azért igen kíváncsatos lenne, ha az állam, mint tulajdonos, akár maga szedetné jó rendbe ezen fürdőt, akár pedig ily föltétel alatt adná ki haszonbérbe. A czélzott eladással az állam és főleg az emberiség érdekei igen nagy csorbát szenvednének. Ajánljuk ezen vidékünkre nézve is igen fontos ügyet a kormány figyelmébe.

— **A helyt létező** „Erdélyi kereskedelmi- és hitelbank” elfogad az udvarhelyi takarékpénztár megalakulhatása végett, az eredeti föltételek mellett, részvényalíráásokat, miért figyelemztetjük e vidék tisztelt birtokosait, hogy minél nagyobb számmal járuljanak a közzél létrehozásához.

— **A rendőrfőnök** által lapunk 67-ik számában saját maga részére kiállított szegénységi bizonyítvány után, kevés szavunk lehet hozzá, a ki annyira járatlan a sajtótörvényekben, a ki annyira nem ismeri egy lap hivatását, a ki felvilágosításra fölkérve, oly önmagát megalázó modorban és oly nagy ellentmondásokkal és következtetlenségekkel válaszol, a ki a vallásmegkülönböztetést a hirdetésben keresi, a hol senki sem állította, a ki még azon czikket, melyre válaszol, sem érti meg és értetlenül még ő epéskedik egy, lapunk correctora által könyörületből kiigazitott orthographiai hibákkal hemzsegő cikkben: az szánalmat igen, de capacitást nem érdemel; hanem elmondjuk a közönségnek, melynek felvilágosítással tartozunk, hogy a nagyobb hitelesség végett fölkerestük Hauptmann Móricz szegény szatocsot is, saját szobájában, mint mondók: szobájában, még ironiából sem lehetne azon nyomoru lyukat, egy félig összedől viskóban, szobának nevezni, a hol egy ágy helyen kívül alig van annyi hely, hogy az ember megfordulhasson. Istenem! milyen látvány tárult fel szemeim előtt! Egyik gyerek a sirban, a másik a földön meghalva s a harmadik a bölcseben haldoklik s a beteg anya mellette jajveszék; a szegény férj pedig azért zokog, mert szegénysége miatt még mindennapijukat sem tudja megadni s nem tud rajtuk segíteni. Nem kebelt rázó esemény-e ez már egymagában? A rendőrfőnök — vajjon van-e lelke? azt állítja, hogy nem (!!); de te, nemesebb érzésű olvasóm, bizonyára velem együtt azt mondod, hogy az; és már ehhez hozzá véve, hogy egy ilyen nyomorult ember

segélyt kérve, azt a választ kapja a rendőrfőnöktől — a mit Hauptmann a rendőrfőnök tagadása után is határozottan állít — hogy az a segélyt ígérő hirdetmény „nem maguknak szól” és az izraeliták segélyére utalja. Nem megbocsáthatatlan visszaélés-e ez; nem olyan e, melyet a sajtó, mint a közönség közege, hallgatással nem melőzhet és élesen meg kell rójjon. A rendőrfőnök úr, hogy ne legyen egyedül, a gyógyszerészt is be kívánná vonni a szószba, s azt állítja, hogy mi őt is megróttuk, pedig ez sem igaz, mert mi csak egyszerűen azt állítottuk, hogy a köntös a gyógyszerésznél be van zálogosítva és ezért gyógyszerek adattak ki, a mi tény és üzletembertől nem is vehető zokon. Egyik gyermek a sirban, a másik temetésre vár s a harmadik, mire e sorokig jutunk, szintén nem hallja már a bölcseje körüli jajveszékést és a nyomor feletti panaszt és így alig egy hét alatt egy családtól három áldozat! Nem kebelt rázó esemény-e ez? A rendőrfőnök azt állítja, hogy nem; de mi ellenkezőt hiszünk. Ezek után két, homlokegyenest ellenkező állítás lévén egymással szemben, a közönségre bizzuk, melyeknek akar hitelt adni; nem értenők ugyan, hogy mi érdeke lenne Hauptmann úrnak az ügyet másképp előadni, mint a hogy történt és hogy abból semmit sem felede el a családi csapás megrázkódtatása után is; hiyakozik tanukra, kiknek az esetet, a rendőrségtől le-jöve, épen úgy mondta el, a hogy nekünk akkor azok, és most megerősítve ő maga elmondotta. A rendőrfőnöknek ellenben oka lehet e visszaélést, ha meg is történt, talán, mert már jól vissza sem emlékszik, némileg eltérőleg előadni. Mi azonban egyiket sem állítjuk, nem gyanusítjuk, mindkettőnek állítása valet, quantum valere potest; s a felelősséget állításukért reájuk hártatva, mi ez ügyet hirlapilag befejezettnek tekintjük, ezt városi közönségünk érdekében elmondani kötelességünk volt, megismertetve ez által a mentegetődzés alaptalanságát.

Pirók.

— **Marosszék** havasa közelebből meggyulván — mint halljuk — abból több száz hold terület leégett.

— **Értesítés.** A II. egyetemes tanító-gyűlés tan-eszköz-kiállítási bizottság tudatja a t. kiállítókkal, hogy az elismerő levelek szeptember hó folytán fognak szét-küldetni.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

H I R D E T M É N Y.

Egy testben, lélekben ép,
4 gymn. osztályt végzett, jótanuló,
jő családból való ifju
kerestetik
gyógyszerészeti gyakornoknak
a Szt-Király-utczabeli gyógytárba
MAROS-VÁSÁRHELYTT.
(48) (3—3)

Szám: 398. — 1874.

E. T. G.

Pályázati hirdetmény.

A vezetésem alatti kir. törvényszék területén szervezett balázsfalvi kir. járásbiróságnál egy **irnoki állás**, 500 frt évi fizetéssel és 100 frt lakbérrel, — továbbá a **nagy-enyedi kir. járásbiróságnál egy joggyakornoki állás**, évenkénti 300 frt segélydíjjal, üresedésbe jövén, mind-azok a kik ezen állások bármelyikét elnyerni óhajtják, felhivatnak, hogy képzettségi, esetleg szolgálati okmányokkal felszerelt, s a magyar, német és román nyelvbeni jártasságukat feltüntető és lehetőleg igazoló, szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám legfőlebb jövő hó 20-ig annyival inkább adják be, mivel ezen határidőn tul esetleg érkezendő pályázati kérvények nem fognak tekintetbe vétetni.

A kir. törvényszék elnökétől.

Nagy-Enyeden, 1874. augusztus 26-án.

Halmágyi Sándor,

elnök.

(51)

(1—3)

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1874.